

OKUL BAŞARISINDA AİLENİN ROLÜ

Okul başarısında ailenin rolü oldukça büyüktür. Başarıyı bir pasta gibi düşünecek olursak bu pastanın her bir dilimi başarıya katkıda bulunmaktadır. Aile, öğretmen, öğrenme ortamı ve kaynakları, arkadaşlar, çocuğun potansiyeli ve performansı, motivasyon pastanın önemli dilimleridir. Ancak bu dağılımda en büyük dilim ailenindir. Ailenin çocuk üzerindeki etkisi çocuk henüz dünyaya gözlerini açmadan başlar.

Yapılan pek çok çalışmada genetik aktarımın dışında anne karnındaki deneyimlerin de çocuğun karakterine ve potansiyeline etki ettiği görülmektedir. Mutlu, bilinçli, farkındalıklı, ilgili aileler çocuğun başarısında olumlu rol oynamaktadır. Evde huzurlu ve mutlu olan çocuk daha az duygusal yük taşımakta ve enerjisini daha fazla derslerine ayırabilmektedir. Koşulsuz sevgiyle büyüyen, hoşgörü ve demokrasi içerisinde yetiştirilen çocuğun benlik değeri ve özgüveni yüksektir.

Çocuğun eğitim hayatıyla yakından ilgilenen, başarıları kadar başarısızlıklarına da olumlu yaklaşan ailelerin çocukları daha başarılıdır. Başarılı çocukların aileleri çocuğuna etkin zaman ayıran, çocuğun duygu ve düşüncelerini önemseyen ebeveynlerden oluşmaktadır.

Okul Başarısında Ailenin Rolü Nasıl Olmalı?

Okul başarısında ailenin rolü doğru ebeveyn tutumlarını benimsemekten, okul ile iş birliği içerisinde olmaktan ve çocukla maddi ve manevi ilgilenmekten geçmektedir. Çocuğunun ilgi, beceri alanlarını bilen, gelişimini destekleyen, hedef belirlemesine rehberlik eden ailelerin çocukları daha başarılıdır.

Başarılı çocuklar aile içerisinde söz sahibi olan, sorumluluk alan, kendi kararlarını verebilen çocuklardır. Bu çocuklar özgüvenli, sosyal becerileri gelişmiş, ailesine güvenen ve başarısızlıklardan ders çıkarabilen çocuklardır.

Okul Başarısında Ailenin Rolü Sevgiyi Koşulsuz Sunabilmekten Geçer

Başarıyı olumsuz yönde etkileyen etkenlerden birisi çocuğun aile sevgisini koşullu olarak almasıdır. Burada koşuldan kasıt çocuğa gösterilen duygusal ve fiziksel sevginin çocuğun performansına dayalı olarak verilmesidir. “Ödevlerini yaparsan tabi ki birlikte oynayabiliriz.”, “Yemeğini yersen tabi ki seni severim.”, “Sen daha başarılı olursan ben de daha iyi bir anne olurum.” Gibi.

Çocuk veya genç ebeveyninin sevgi, ilgi ve desteğini başarı karşılığında alabileceğini bir süre sonra öğrenir. Bu aile ile çocuğun ilişkisini zayıflattığı gibi çocuğun da üzerindeki duygusal baskıyı artırır. Öğrencide sınav kaygısı, okul fobisi, özgüven eksikliği ve benzeri sorunlar gelişebilir. Çocuk başarısız olur ve ailenin sevgisinden mahrum kalırsa sevgi edinmek için farklı yollar deneyebilir. Yalan söyleme, başarısızlığı gizleme gibi.

Veya çocuk/genç sevgi ihtiyacını farklı kişilerde, ortam ve alışkanlıklarda arayabilir. Aile çocuğun başarısını olumlu yönde etkilemek istiyorsa sevgiyi başarıya koşullamamalıdır. Çocuğa başarının neden önemli olduğunu, başarı için neler yapabileceğini anlatmak gerekir. Başarının kendisi ve geleceği için gerekli olduğu anlatılmalıdır. Çocuğa başarmak için çaba harcadığında elde edeceklerinin çok daha güzel olacağı anlatılmalıdır. Elbette ki başarı gibi başarısızlıklar da olağandır.

Çocuğa başarısızlık karşısında kırıklığa uğramadan olumlu yönde neler yapabileceği anlatılmalıdır. Başarısızlığın çocuğa ikinci bir şans verdiğini ve başarmak için neleri daha iyi yapabileceğini gösterdiği anlatılmalıdır.

Çocuk başarılı veya başarısız olduğunda ailenin çocuğa yönelik sevgisinden bir şey eksilmeyeceği çocuğa hissettirilmelidir. Böylece çocuk başarısızlıktan korkmayacak aksine ailesini mutlu edebilmek, gururlandırmak için daha çok motive olacaktır. Aksi halde sevgi başarıya koşullandırıldığında çocuk sadece başarısızlıktan değil ailenin sevgisinden mahrum kalmaktan da korkmaktadır.

Çocuğun Başarısı veya Başarısızlığı Başkalarıyla Kıyaslanmamalıdır

Okul başarısında ailenin rolü akranlarla ya da kardeşlerle çocuğun başarısı veya başarısızlığı kıyaslanmadığında daha olumludur. Hiç kimse performansının başkalarıyla kıyaslanmasını istemez. Bir annenin, babanın yeterliliğinin çocuk tarafından başka bir anne baba ile kıyaslanması oldukça üzücüdür. Aynı şekilde çocuğun başarısının başka bir çocukla kıyaslanması da bir o kadar üzücüdür.

Aileler kimi zaman bunu çocuğu hırslandırmak, harekete geçirmek için uygulayabilmektedir. Ancak her çocuk ve hatta hiçbir çocuk bu şekilde motive olmamaktadır. Aileler bir kıyas yapacaksa kıyas çocuğun geçmiş başarı ya da başarısızlıkları üzerinden yapılmalıdır.

“Geçen dönem bu dersin daha düşüktü, bu dönem notunu epey yükseltmişsin. Emeğinin karşılığını alman beni çok mutlu etti.” Gibi övgüyü de içeren çocuğun geçmiş başarısızlığı ile bugünkü başarısını kıyaslama yapılabilir. Veya “Matematiğin geçen dönem daha iyiydi, bu dönem notun düşmüş. Bu düşüşü bekliyor muydun? Sence sorun ne? Zorlandığın ve bizim yardımcı olabileceğimiz bir şey var mı?” gibi yardım talebini de içeren bir kıyaslama yapılabilir.

Çocuğun Hedef Belirlemesine Destek Olunmalıdır

Okul başarısında ailenin rolü çocuğun erken dönemde bilinçli ve doğru hedef planlaması yapabilmesine destek olmayı da kapsamaktadır. Hedef belirleme okul başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Hedefler ne kadar erken dönemde ve stratejik şekilde planlanırsa o kadar başarıya katkı sağlamaktadır. Hedef belirlerken çocuğun ilgileri, becerileri, karakteri, potansiyeli ve performansı göz önünde bulundurulmalıdır.

Hedef belirleme çok yönlü değerlendirme yapabilmeyi, geçmişe, bugüne ve geleceğe aynı anda bakabilmeyi gerektirir. İyi bir hedef uzun vadede geleceği olan bir hedef olmalıdır. Hedef belirlemede profesyonel destek almak veya çocuğa doğru rehberlik sunabilmek gerekir. Bu noktada da ailenin maddi ve manevi rolü daha önemli hale gelmektedir.

Aile Çocuğa Doğru Rol Model Olabilmelidir

Okul başarısında ailenin rolü diğer pek çok konuda olduğu gibi çocuğa doğru rol model sunabilmeyi gerektirir. Çocuğun başarılı olması için ailenin de başarılı olması şart değildir. Ancak aile çocuğa başarı noktasında rol model olmak için sorumluluk alma, disiplinli çalışma, zamanı yönetme gibi konularda model olabilmelidir.

Ebeveynlerin kendi mesleklerine, iş ve sorumluluklarına duyduğu saygı, gösterdiği özen çocuğa örnek teşkil eder. Çünkü çocuğun mesleği de öğrenciliktir ve bu mesleği icra ederken ebeveynlerini örnek alabilir. Zamanı verimli kullanan, işlerini zamanında yetiştiren, işine özenle giden ebeveyn çocuğunun başarısına katkı sağlar.

Aile Eğitim Hayatı Kadar Çocuğun İlgilerine ve Arkadaşlıklarına da Zaman Ayırmalıdır

Okul başarısında ailenin rolü sadece akademik faktörlerle sınırlı değildir. Çocuğun başarılı olabilmesi için okul dışı faaliyetlere, ilgi alanlarına ve sosyal aktivitelere zaman ayırması gerekir. Bunun en büyük nedeni çocuğun deşarj olabilmesi ve akademik yaşam dışında da kendini geliştirebilmesidir. İyi bir kariyer için üstün okul başarısı ve diploma notu yeterli değildir.

Çocuğun kariyerinde başarıyla ilerleyebilmesi için sosyal becerilerini geliştirmesi, network oluşturması ve ilgi alanlarına da yön vermesi gerekir. Aile çocuğun eğitim dışındaki bu ihtiyaçlarına da maddi ve manevi destek sunabilmesi gerekir. Çocuğun ilgi ve beceri alanlarını keşfetmesine destek olunmalıdır. Gerekirse bu konuda da profesyonel destek alınabilir.

Çocuğun zamanının önemli bir bölümünü geçirdiği arkadaşlarının da aile tarafından tanınması gerekir. Çocuklar için ailelerinin arkadaşları tarafından sevilmesi arkadaşların da aile tarafından onaylanması önemlidir.

Okul Başarısında Ailenin Rolü İş birliğine Açık Olmayı Gerektirmektedir

Okul başarısında ailenin rolü öğretmen, okul yönetimi ve rehberlik birimiyle de iş birliği içerisinde olmayı gerektirir. Okul çocuğun en çok zaman geçirdiği ev dışı alandır. Burada çocuk aile bireyleri dışında profesyonel kişiler tarafından görülmekte ve değerlendirilmektedir. Çoğu zaman ailenin farkında olmadığı gelişim alanları, güçlü yönler öğretmenler tarafından fark edilmektedir.

Rehberlik birimi ile iş birliği özellikle çocuğun kariyer gelişimi ve hedef belirleme noktasında önemli hale gelmektedir. Akran zorbalığı, akademik başarısızlık nedenleri, sınav kaygısı, ergenlik sorunları noktasında da rehberlik birimi destek vermektedir. Ailenin okulla iletişim halinde olması okulunda çocukla ilgili farkındalığının artmasını sağlamaktadır. Okul çocuğun başarıları kadar başarısızlıkları ve desteklenmesi gereken yönleri noktasında da aileye bilgi sunmaktadır.

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK SERVİSİ